

PROPRIETATEA INTELLECTUALĂ, INDUSTRIALĂ ȘI COMERCIALĂ

Proprietatea intelectuală desemnează ansamblul drepturilor exclusive acordate asupra creațiilor intelectuale. Aceasta se împarte în două ramuri: proprietatea industrială, care cuprinde invențiile (brevetele), mărcile, desenele și modelele industriale și denumirile de origine, pe de o parte, și drepturile de autor, care vizează operele literare și artistice, pe de altă parte. De la intrarea în vigoare a Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) în 2009, UE are o competență explicită în domeniul drepturilor de proprietate intelectuală (articolul 118).

TEMEIUL JURIDIC

Articolele 114 și 118 din TFUE.

OBIECTIVE

Deși sunt reglementate de diverse legislații naționale și internaționale, drepturile de proprietate intelectuală (DPI) intră și sub incidența legislației Uniunii Europene. Articolul 118 din TFUE prevede că, în contextul instituirii și funcționării pieței unice, Parlamentul și Consiliul, hotărând în conformitate cu procedura legislativă ordinară, stabilesc măsuri pentru crearea dreptului proprietății intelectuale al UE, în vederea asigurării unei protecții uniforme a DPI în UE, precum și pentru înființarea unor sisteme centralizate de autorizare, coordonare și control la nivelul UE. Activitatea legislativă a UE în acest domeniu constă în principal în armonizarea unor aspecte specifice ale DPI, prin crearea propriului său sistem, cum este cazul pentru marca și desenele UE și la fel va fi cazul pentru brevete. Multe dintre instrumentele UE reflectă obligațiile internaționale ale statelor membre în temeiul convențiilor de la Berna și de la Roma, precum și în temeiul [Acordului privind aspectele legate de comerț ale drepturilor de proprietate intelectuală \(TRIPS\) al Organizației Mondiale a Comerțului](#) și al tratatelor internaționale din 1996 ale [Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale](#) (OMPI).

REALIZĂRI

A. Armonizarea legislativă

1. Mărci, desene și modele

În UE, cadrul juridic pentru mărci se bazează pe un sistem cu patru niveluri de înregistrare a mărcilor, care coexistă cu sistemele naționale armonizate prin intermediul Directivei privind mărcile [[Directiva \(UE\) 2015/2436](#) din 16 decembrie 2015 de apropiere a legislațiilor statelor membre cu privire la mărci]. Pe lângă calea națională, alte căi posibile de protecție a mărcilor în UE sunt calea Beneluxului, marca EU, introdusă în 1994, și calea internațională. [Regulamentul \(UE\) 2017/1001](#) din 14 iunie 2017 privind marca Uniunii Europene codifică și înlocuiește toate regulamentele anterioare ale CE privind marca UE. Codificarea a fost efectuată din motive de claritate, având în vedere că sistemul mărcii UE fusese deja modificat

în mod substanțial de mai multe ori. Marca UE are un caracter unitar și efect egal în întreaga UE. [Oficiul Uniunii Europene pentru Proprietate Intelectuală](#) (EUIPO) este responsabil de gestionarea mărcii UE și a desenelor UE. Regulamentul privind marca UE stabilește, de asemenea, cuantumurile taxelor care trebuie plătite către EUIPO. Ele sunt stabilite la un nivel care să garanteze că veniturile pe care le produc acoperă cheltuielile EUIPO și că acestea completează sistemele existente ale mărcilor naționale.

[Directiva 98/71/CE](#) din 13 octombrie 1998 apropie dispozițiile naționale de protecție juridică pentru desene și modele industriale. O propunere de [reformare a directivei a fost prezentată la vot în Parlamentul European la 14 martie 2024](#). Scopul său este de a se asigura că sistemul de protecție a desenelor și modelelor industriale este adaptat la era digitală (în special la apariția imprimantelor 3D) și devine semnificativ mai accesibil și mai eficace pentru proiectanții independenți, întreprinderile mici și mijlocii și industriile în care desenele și modelele industriale joacă un rol major, reducând costurile, simplificând procedurile – făcându-le mai rapide și mai previzibile – și sporind securitatea juridică. [Regulamentul \(CE\) nr. 6/2002 al Consiliului](#) din 12 decembrie 2001 (modificat) a instituit un sistem comunitar pentru protecția desenelor și modelelor industriale. La 14 martie 2024, Parlamentul European a adoptat o [rezoluție legislativă referitoare la propunerea de regulament de modificare a Regulamentului \(CE\) nr. 6/2002 al Consiliului](#) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 2246/2002 al Comisiei, în același scop de a asigura că sistemul de protecție a desenelor și modelelor este adaptat la era digitală și de a îmbunătăți accesibilitatea, eficacitatea și accesibilitatea din punct de vedere financiar a sistemelor de protecție a desenelor și modelelor industriale, simplificând procedurile și optimizând nivelul și structura taxelor datorate. [Decizia 2006/954/CE a Consiliului](#) și [Regulamentul \(CE\) nr. 1891/2006 al Consiliului](#), ambele din 18 decembrie 2006, au creat o conexiune între sistemul UE de înregistrare a desenelor și modelelor și sistemul internațional de înregistrare a desenelor și modelelor industriale al [OMPI](#).

2. Drepturile de autor și drepturile conexe

Drepturile de autor garantează că autorii, compozitorii, artiștii, realizatorii de filme etc. sunt remunerați și că operele lor sunt protejate. Tehnologiile digitale au schimbat profund modul în care conținutul creativ este produs, distribuit și accesat. Legislația UE privind drepturile de autor constă în 13 directive și două regulamente care armonizează drepturile esențiale ale autorilor, ale artiștilor interpreți sau executanți, ale producătorilor și ale organismelor de radiodifuziune. Prin stabilirea unor standarde la nivelul UE, sunt reduse discrepanțele naționale, se asigură un nivel de protecție necesar pentru stimularea creativității și a investițiilor în creativitate, se promovează diversitatea culturală și se facilitează accesul consumatorilor și al întreprinderilor la conținutul și serviciile digitale în cadrul pieței unice.

a. Drepturile de autor

[Directiva 2001/29/CE](#) din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională a adaptat legislația privind drepturile de autor și drepturile conexe la evoluțiile tehnologice, dar este depășită de evoluțiile extraordinar de rapide din lumea digitală, cum ar fi distribuția și accesul la programele de radio și televiziune: 49 % dintre utilizatorii

de internet din UE accesează muzică, conținut audiovizual și jocuri online (conform estimării Eurostat). Prin urmare, este necesară o legislație armonizată a UE privind drepturile de autor pentru consumatori, creatori și companii.

Directiva UE privind dreptul de autor [Directiva [\(UE\) 2019/790](#)] din 17 aprilie 2019 prevede un drept de autor auxiliar pentru editorii de presă și o remunerație echitabilă pentru conținutul protejat prin drepturi de autor. Până în prezent, platformele online nu au avut nicio responsabilitate juridică pentru utilizarea și încărcarea conținutului protejat de drepturi de autor pe site-urile lor. Noile cerințe nu vor afecta încărcarea fără scop comercial a operelor protejate de drepturi de autor în enciclopediile online, cum ar fi Wikipedia. [Directiva \(UE\) 2019/789](#) (Directiva „CabSat”) a fost adoptată în aceeași zi și vizează creșterea numărului de programe de televiziune și radio disponibile online pentru consumatorii europeni. Organismele de radiodifuziune oferă din ce în ce mai mult servicii online în plus față de emisiunile lor tradiționale, deoarece utilizatorii se așteaptă să aibă acces la conținut de televiziune și radio în orice moment, oriunde. Directiva introduce principiul țării de origine pentru a facilita acordarea de licențe privind drepturile pentru anumite programe pe care furnizorii de radiodifuziune și televiziune le oferă pe platformele lor online (de exemplu, servicii de difuzare simultană și în reluare). Radiodifuzorii și televiziunile trebuie să obțină autorizații pentru drepturile de autor în țara lor de stabilire din UE (și anume, țara de origine) pentru a pune la dispoziție online în toate țările UE programe radio, programe de televiziune de știri și de actualități și producții proprii finanțate integral. Până la 7 iunie 2021, statele membre trebuiau să adopte o legislație adecvată pentru a pune în aplicare cerințele directivei.

[Directiva \(UE\) 2017/1564](#) din 13 septembrie 2017 privind anumite utilizări permise ale anumitor opere și ale altor obiecte ale protecției prin drept de autor și drepturi conexe în beneficiul persoanelor nevăzătoare, cu deficiențe de vedere sau cu dificultăți de citire a materialelor imprimate facilitează accesul la cărți și alte materiale imprimate în formate adecvate și circulația acestora în cadrul pieței unice.

[Regulamentul \(UE\) 2017/1128](#) din 14 iunie 2017 privind portabilitatea transfrontalieră a serviciilor de conținut online în cadrul pieței interne urmărește să asigure că acei consumatori care cumpără filme, emisiuni sportive, muzică, cărți electronice și jocuri sau au abonamente pentru a le accesa pot avea acces la acestea atunci când călătoresc în alte state membre ale UE.

b. Durata protecției dreptului de autor și a drepturilor conexe

Aceste drepturi sunt protejate pe viață și timp de 70 de ani după decesul autorului/creatorului. [Directiva 2011/77/UE](#) de modificare a Directivei 2006/116/CE privind durata de protecție a dreptului de autor și a anumitor drepturi conexe a extins durata de protecție a drepturilor de autor pentru artiștii interpreți sau executanți de înregistrări sonore de la 50 la 70 de ani după înregistrare și pentru autorii de muzică, precum compozitori și textieri, la 70 de ani de la moartea autorului. Durata de 70 de ani a devenit un standard internațional de protecție a înregistrărilor sonore. În prezent, 64 de țări din întreaga lume protejează înregistrările sonore pentru o perioadă de cel puțin 70 de ani.

c. Programele informatice și bazele de date

[Directiva 91/250/CEE](#) impune statelor membre obligația de a proteja programele informatice, prin intermediul drepturilor de autor, similar operelor literare, în temeiul Convenției de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice. Aceasta a fost codificată prin [Directiva 2009/24/CE](#). [Directiva 96/9/CE](#) (Directiva privind bazele de date) stabilește protecția juridică a bazelor de date, definite drept „o culegere de opere, de date sau de alte elemente independente, dispuse sistematic sau metodic și accesibile în mod individual prin mijloace electronice sau de altă natură”. Directiva prevede protejarea bazelor de date atât prin intermediul dreptului de autor, pentru creația intelectuală, cât și printr-un drept sui generis de protecție a investițiilor (financiare, în resurse umane, eforturi și energie) în obținerea, verificarea sau prezentarea conținutului bazelor de date. La 23 februarie 2022, Comisia a prezentat o propunere pentru un nou regulament privind norme armonizate pentru un acces echitabil la date și o utilizare corectă a acestora ([Legea privind datele](#)), menit să asigure o alocare echitabilă a valorii datelor între actorii din economia datelor și să încurajeze accesul la date și utilizarea acestora. După o activitate legislativă intensă, susținută de [cercetarea academică](#)^[1], la 9 noiembrie 2023, plenul Parlamentului a adoptat în primă lectură o [poziție](#) referitoare la această propunere. La 30 mai 2022, Parlamentul și Consiliul au adoptat [Regulamentul privind guvernarea datelor](#), care introduce mecanisme de facilitare a reutilizării anumitor categorii de date protejate din sectorul public, de creștere a încrederii în serviciile de intermediere de date și de promovare a altruismului în materie de date în întreaga UE.

d. Societățile de gestionare colectivă

Pentru difuzarea conținuturilor protejate de drepturi de autor și de drepturi conexe, este necesară obținerea unei licențe din partea titularilor acestor drepturi. Titularii de drepturi își pot încredința drepturile unei societăți de gestiune colectivă, care gestionează drepturile în numele acestora. Organismul de gestiune colectivă are obligația de a gestiona aceste drepturi, cu excepția cazului în care are motive justificate de a refuza această gestiune. [Directiva 2014/26/UE](#) privind gestiunea colectivă a drepturilor de autor și a drepturilor conexe și acordarea de licențe multiteritoriale pentru drepturile asupra operelor muzicale pentru utilizare online pe piața internă stabilește cerințele aplicabile organismelor de gestiune colectivă cu scopul de a stabili standarde înalte de administrare, gestiune financiară, transparență și raportare. Ea urmărește să garanteze că titularii de drepturi au un cuvânt de spus în gestionarea drepturilor lor și vizează o mai bună funcționare a organizațiilor de gestiune colectivă prin intermediul unor standarde la nivelul UE. Statele membre trebuie să se asigure că organismele de gestiune colectivă acționează în interesul titularilor de drepturi pe care îi reprezintă.

3. Brevetele

Un brevet reprezintă un titlu juridic care poate fi acordat pentru orice invenție cu caracter tehnic, cu condiția să fie nouă, să fie rezultatul unei activități inventive și să poată avea o aplicare industrială. Brevetul conferă proprietarului dreptul de a

[1]Leistner M. și Antoine L., „IPR and the use of open data and data sharing initiatives by public and private actors” (DPI și utilizarea datelor deschise și inițiativele de partajare de date de către actorii publici și privați), Departamentul tematic pentru drepturile cetățenilor și afaceri constituționale, Parlamentul European, mai 2022.

împiedica producerea, utilizarea sau comercializarea fără autorizație de către terți a unei invenții. Brevetele încurajează întreprinderile să facă investițiile necesare în inovație și stimulează persoanele fizice și întreprinderile să aloce resurse cercetării și dezvoltării. În Europa, invențiile tehnice pot fi protejate fie prin intermediul brevetelor naționale, acordate de către autoritățile naționale competente, fie prin intermediul brevetelor europene, acordate în mod centralizat de către [Oficiul European de Brevete](#). Cel din urmă este organul executiv al Organizației Europene de Brevete, la care au aderat în prezent 39 de state. UE însăși nu este membră a acestei organizații.

După ani de discuții între statele membre, Parlamentul și Consiliul au aprobat, în 2012, temeiul juridic pentru un brevet european cu efect unitar (brevet unitar). Un acord internațional între statele membre stabilește, prin urmare, o jurisdicție unică și specializată în materie de brevete.

Confirmarea de către Curtea de Justiție (CJUE) a pachetului privind brevetele în hotărârea sa din 5 mai 2015 în cauzele C-146/13 și C-147/13 a deschis calea către un [autentic brevet european](#). Regimul anterior coexistă cu noul sistem cu [măsuri tranzitorii](#) în vigoare.

De la intrarea în vigoare, la 1 iunie 2023, brevetul unitar al UE, care este acordat de Oficiul European de Brevete, a asigurat o protecție uniformă cu efect egal în toate țările UE participante. Întreprinderile vor avea posibilitatea să își protejeze invențiile în toate statele membre ale UE cu ajutorul unui adevărat brevet al UE. De asemenea, vor putea contesta și apăra brevete unitare printr-o singură acțiune în justiție, sesizând nou înființata [Curte Unică în materie de brevete](#). Acest lucru va eficientiza sistemul și va permite economii în privința costurilor de traducere. [Acordul privind Curtea unică în materie de brevete \(ACUB\)](#) prevede că trebuie respectată supremația dreptului UE (articolul 20 din ACUB) și că hotărârile CJUE sunt obligatorii pentru Curtea unică în materie de brevete. Curtea unică în materie de brevete este o instanță comună în prezent pentru 17 state membre ale UE. Ea este formată din Tribunalul de Primă Instanță, Curtea de Apel și grefa. Tribunalul de Primă Instanță are o structură descentralizată și cuprinde o unitate centrală la Paris, cu o secție la München, precum și diverse unități regionale și locale în întreaga Europă. Curtea de Apel are sediul în Luxemburg și se pronunță cu privire la recursurile formulate împotriva hotărârilor Tribunalului de Primă Instanță și cu privire la cererile de reexaminare a hotărârilor definitive ale Curții.

4. Secretele comerciale

Practica păstrării confidențialității asupra informațiilor comerciale („know-how”) are o tradiție seculară. În multe țări există instrumente legale pentru a proteja secretele comerciale, fie că sunt sau nu definite ca parte a DPI. Nivelul de protecție acordat informațiilor confidențiale nu poate fi comparat cu alte domenii ale dreptului proprietății intelectuale, cum sunt brevetele, drepturile de autor și mărcile, dar poate, în principiu, să se aplice pe termen nelimitat, mai degrabă decât pentru o perioadă limitată. Protecția secretelor comerciale diferă de la un stat la altul mai mult decât alte domenii ale dreptului proprietății intelectuale și poate fi chiar mai avantajoasă și mai ieftină decât solicitarea protecției oficiale a brevetelor. Din 2016, a existat un cadru juridic al UE, și anume [Directiva \(UE\) 2016/943](#) privind protecția know-how-ului și a

informațiilor de afaceri nedivulgate (secrete comerciale) împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale.

5. DPI pentru soiurile de plante

Protecția soiurilor de plante, denumită și „dreptul amelioratorului de plante”, este o formă de drept de proprietate intelectuală acordat amelioratorului unui soi de plante nou. Sistemul UE de protecție a soiurilor de plante, bazat pe principiile [Actului din 1991 al Convenției internaționale pentru protecția noilor soiuri de plante](#), contribuie la dezvoltarea agriculturii și a horticulturii. Legislația UE stabilește un sistem protecție a drepturilor asupra soiurilor de plante. Sistemul permite acordarea de drepturi de proprietate intelectuală pentru soiurile de plante. Oficiul Comunitar pentru Soiuri de Plante implementează și aplică acest sistem.

6. Indicații geografice (IG)

În conformitate cu [sistemul DPI al UE în domeniul agricol](#), denumirile produselor înregistrate ca având indicație geografică sunt protejate din punct de vedere juridic împotriva imitațiilor și a utilizării necorespunzătoare în UE și în țările terțe cu care a fost semnat un acord de protecție specific. Denumirilor de produse li se poate acorda o indicație geografică dacă au o legătură specifică cu locul în care este fabricat produsul. Această recunoaștere permite consumatorilor să aibă încredere în produsele de calitate și să le diferențieze, ajutând, în același timp, producătorii să își comercializeze produsele mai bine. Recunoscute ca proprietate intelectuală, indicațiile geografice joacă un rol din ce în ce mai important în [negocierile comerciale dintre UE și alte țări](#). [Regulamentul \(UE\) 2024/1143 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 aprilie 2024 privind indicațiile geografice pentru vin, băuturi spirtoase și produse agricole, precum și privind specialitățile tradiționale garantate și mențiunile facultative de calitate pentru produsele agricole](#), identifică produsele care au calități, caracteristici sau o reputație datorită factorilor naturali și umani legați de locul lor de origine. Produsele în cauză sau cărora li s-a acordat recunoașterea IG sunt enumerate în [registrele IG](#). La 12 septembrie 2023, Parlamentul și-a adoptat poziția cu privire la un regulament similar [al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția indicațiilor geografice pentru produsele artisanale și industriale](#) și de modificare a Regulamentelor (UE) 2017/1001 și (UE) 2019/1753. [Regulamentul 2023/2411](#) din 18 octombrie 2023 oferă indicații geografice pentru produsele industriale care pot fi asociate cu zona lor geografică de producție (cum ar fi cuțitele de Albacete, sticla de Boemia și porțelanul de Limoges), o protecție similară cu cea acordată alimentelor sau băuturilor produse la nivel regional.

La nivel internațional, [Decizia \(UE\) 2019/1754 a Consiliului](#) din 7 octombrie 2019 privind aderarea Uniunii Europene la Actul de la Geneva al Acordului de la Lisabona privind denumirile de origine și indicațiile geografice desemnează EUIPO ca autoritate competentă în ceea ce privește indicațiile geografice.

7. Lupta împotriva contrafacerii

Potrivit estimărilor, importurile în UE de mărfuri contrafăcute și piratate se ridică la aproximativ 85 de miliarde EUR (până la 5 % din totalul importurilor). La nivel mondial, comerțul cu mărfuri piratate reprezintă până la 2,5 % din schimburile comerciale și are

o valoare de până la 338 de miliarde EUR, ceea ce cauzează prejudicii semnificative titularilor de drepturi, guvernelor și economiilor.

Întrucât combaterea contrafacerii și a pirateriei era îngreunată de diferențele dintre regimurile de sancțiuni aplicabile în statele membre, Parlamentul European și Consiliul au adoptat într-o primă etapă [Directiva 2004/48/CE](#) privind respectarea drepturilor de proprietate intelectuală. Aceasta este destinată să consolideze combaterea pirateriei și a contrafacerii prin apropierea legislațiilor naționale pentru a asigura un nivel ridicat, echivalent și omogen de protecție a proprietății intelectuale pe piața unică și prevede măsuri, proceduri și compensații în temeiul dreptului civil și administrativ. [Regulamentul \(UE\) nr. 608/2013](#) privind asigurarea respectării drepturilor de proprietate intelectuală de către autoritățile vamale prevede norme procedurale pentru a asigura respectarea de către aceste autorități a drepturilor de proprietate intelectuală în cazul bunurilor care fac obiectul supravegherii și controlului vamal.

B. Noțiunea „epuizării” drepturilor

1. Definiție

Această noțiune juridică sau doctrină care se aplică tuturor domeniilor de proprietate industrială înseamnă că, după ce un produs protejat de un drept de proprietate intelectuală (de exemplu, un brevet) a fost vândut de titularul dreptului de proprietate intelectuală sau de alte persoane cu consimțământul titularului, dreptul de proprietate intelectuală este considerat epuizat. În UE, CJUE a interpretat întotdeauna tratatele UE în sensul că drepturile conferite de DPI sunt epuizate în cadrul pieței unice prin introducerea bunurilor relevante pe piață (de către titularul drepturilor sau cu consimțământul său). Titularul unui drept de proprietate intelectuală industrială sau comercială protejat prin legislația unui stat membru nu poate invoca legislația în cauză pentru a se opune „importului unui produs care a fost pus în circulație pe piața unui alt stat membru”.

2. Limite

„Epuizarea” drepturilor în UE nu se aplică în cazul comercializării produselor contrafăcute, nici al produselor puse în circulație în afara Spațiului Economic European (articolul 6 din Acordul TRIPS). În 1999, în hotărârea *Sebago Inc. și Ancienne Maison Dubois & Fils SA/ GB-Unic SA* (cauza C-173/98), CJUE a decis că statele membre nu sunt autorizate să prevadă în legislația națională epuizarea drepturilor unei mărci pentru produsele puse în circulație pe piața dintr-o țară terță.

3. Acte juridice din acest domeniu

Normele UE privind epuizarea sunt în mare parte rezultatul jurisprudenței CJUE care interpretează articolul 34 din TFUE privind măsurile cu efect echivalent restricțiilor cantitative între statele membre^[2]. Această jurisprudență se reflectă în fiecare dintre actele legislative relevante ale UE referitoare la DPI.

[2] A se vedea *Centrafarm și Adriaan de Peijper/Sterling Drug Inc* (cauza C-15/74), *Merck și Co Inc./Stephar BV și Petrus Stephanus Exler* (cauza C-187/80).

C. Jurisprudența recentă a CJUE

CJUE a confirmat în 2012, în cauza SAS ([C-406/10](#)), faptul că, în conformitate cu Directiva 91/250/CEE, doar expresia unui program pentru calculator este protejată prin dreptul de autor, ideile și principiile care stau la baza logicii, a algoritmilor și a limbajelor de programare nu sunt protejate în temeiul acestei directive (punctul 32 din hotărâre). Curtea a subliniat că nici funcționalitatea unui program de calculator, nici limbajul de programare și formatul fișierelor de date utilizate în cadrul unui program de calculator pentru exploatarea anumitor funcții ale acestuia nu constituie o formă de exprimare a acestui program în sensul articolului 1 alineatul (2) din Directiva 91/250/CEE (punctul 39).

În hotărârea sa în [cauza C-160/15](#) (GS Media BV/Sanoma Media Netherlands BV și alții), CJUE a declarat că postarea unui hyperlink pe un site internet către lucrări protejate de drepturi de autor și publicate fără acordul autorului pe alt site internet nu constituie „comunicare către public” dacă persoana care a postat acel link nu urmărește câștiguri financiare și acționează fără a ști că acele lucrări au fost publicate ilegal.

În hotărârea sa în cauza [C-484/14](#) din 15 septembrie 2016, CJUE a considerat că punerea la dispoziția publicului larg a unei rețele WI-FI în mod gratuit pentru a atrage atenția clienților potențiali asupra bunurilor și serviciilor unui magazin reprezintă un „serviciu al societății informaționale” în sensul Directivei 2000/31/CE și confirmă că, în anumite condiții, un furnizor de servicii care oferă acces la o rețea de comunicare poate să nu fie considerat responsabil. Prin urmare, titularii drepturilor de autor nu au dreptul de a solicita compensații pe motiv că rețeaua a fost utilizată de terțe părți pentru a le încălca drepturile. Securizarea conexiunii internet prin intermediul unei parole asigură un echilibru între drepturile de proprietate intelectuală ale titularilor, pe de-o parte, și libertatea de a desfășura o activitate comercială a furnizorilor de acces și libertatea de informare a utilizatorilor rețelei, pe de altă parte.

ROLUL PARLAMENTULUI EUROPEAN

Proprietatea intelectuală creează valoare adăugată pentru întreprinderile și economiile UE. Protejarea sa uniformă și asigurarea aplicării sale contribuie la promovarea inovării și a creșterii economice. Parlamentul depune eforturi pentru armonizarea DPI, prin crearea unui sistem unic al UE, în paralel cu sistemele naționale, așa cum este cazul cu marca și desenele UE și cu brevetul european unitar.

Prin diverse rezoluții cu privire la DPI, în special cu privire la protecția juridică a bazelor de date, a invențiilor biotehnologice și a drepturilor de autor, Parlamentul a susținut armonizarea progresivă a acestor drepturi. Parlamentul s-a opus, de altfel, ca elemente ale corpului uman să facă obiectul unui brevet. La 27 februarie 2014, Parlamentul a adoptat o rezoluție din proprie inițiativă privind taxele pentru copierea privată (dreptul de a face copii private ale unui conținut obținut legal), în urma creșterii importanței economice a copierii private digitale, ca rezultat al progresului tehnologic. Parlamentul a fost, de asemenea, foarte implicat în elaborarea tratatului OMPI [privind excepțiile de la drepturile de autor pentru persoanele cu deficiențe de vedere \(Tratatul de la Marrakesh\)](#).

Ca activitate pregătitoare pentru revizuirea generală a normelor UE privind drepturile de autor (a se vedea A.2.a), Parlamentul a adoptat, în septembrie 2018, un raport care conține o serie de recomandări importante legate de toate aspectele aflate în discuție. Pe parcursul întregului proces legislativ au avut loc dezbateri publice aprinse, axate pe articolele 11 și 13 din proiectul de directivă privind drepturile de autor pe piața unică digitală. Această dezbateră a culminat cu votul în Parlament care a susținut eforturile de a crea un nou drept pentru ca întreprinderile din mass-media să poată monetiza conținutul de pe anumite platforme mari de știri, precum și un nou drept pentru a facilita urmărirea încălcărilor drepturilor de autor pe internet. Industria creativă a salutat propunerile, în timp ce reprezentanții societăților din domeniul tehnologiei le-au criticat dur. În cele din urmă, votul Parlamentului a stabilit încă o dată tonul pentru adoptarea Directivei UE privind drepturile de autor.

Cercetările pregătite pentru Comisia pentru afaceri juridice a Parlamentului și comandate de Departamentul său tematic pentru drepturile cetățenilor și afaceri constituționale indică faptul că inteligența artificială (IA) delimitează noi frontiere de protecție a drepturilor de autor, în special în ceea ce privește antrenarea nedivulgată a IA cu materialele protejate sau datele protejate prin drepturi de autor și generarea ulterioară de conținut de către această IA^[3]. În plus, o serie de acorduri contractuale facilitează eliminarea drepturilor de proprietate intelectuală asupra datelor sau permit preluarea drepturilor de proprietate intelectuală ale persoanelor vizate, pe baza faptului că publicarea a avut loc pe o anumită platformă sau că invenția/creația a fost realizată în cadrul unui contract de servicii. Astfel de măsuri se referă, printre altele, la:

- acordurile juridice care îi privează pe creatori de drepturile lor de proprietate intelectuală sau îi obligă să acorde licențe neremunerate pentru conținutul plasat pe serviciile și serverele platformelor digitale și/sau care transferă aceste drepturi platformelor;
- contractele de tip „buy-out” prin care platformele preiau drepturile de proprietate intelectuală ale creatorilor;
- acordurile juridice care îi privează pe angajații, inventatorii sau creatorii de drepturi de proprietate intelectuală de conținutul creat în cursul angajării sau al prestării serviciilor și/sau care transferă aceste drepturi angajatorului („work for hire”)^[4].

Alexandru-George Moș / Mariusz Maciejewski / Udo Bux
05/2024

[3]Maciejewski, M., „Metaverse”, Departamentul tematic pentru drepturile cetățenilor și afaceri constituționale, Parlamentul European, iunie 2023, p. 57.

[4]Macrez, F. et al., „Buyout contracts imposed by platforms in the cultural and creative sector” (Contractele de cesionare a drepturilor impuse de platforme în sectorul cultural și creativ), Departamentul tematic pentru drepturile cetățenilor și afaceri constituționale, Parlamentul European, octombrie 2023; Maciejewski, M., „Metaverse”, Departamentul tematic pentru drepturile cetățenilor și afaceri constituționale, Parlamentul European, iunie 2023.